

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПОНЯТТЯ

МЕТОДОЛОГІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ

ТА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

БУТЕНКО Л.Л.

УДК 378:37.02:37

СУЧАСНА освітня практика як соціокультурний феномен вимагає нової концептуальної моделі освіти, що слугуватиме підґрунтям для подальшої трансформації процесу професійної підготовки фахівців в цілому та майбутніх педагогічних та науково-педагогічних працівників зокрема. Необхідність модернізації освіти актуалізує пошук нових теоретичних та методологічних засад професійного та особистісного становлення людини в системі неперервної освіти. Вимоги суспільства постнекласичної раціональності не може задовольнити освіта, яка має на меті підготовку фахівців до діяльності із усталеними функціонально-рольовими ознаками. Реалії сьогодення зумовлюють необхідність підготовки професіоналів, які вільно орієнтуються у сучасному просторі міждисциплінарного, трансдисциплінарного знання, здатних не тільки виконувати певні професійні завдання, а й ставити задачі, визначати стратегії їхнього вирішення. На порядку денному – необхідність професійної підготовки в умовах невизначеності, нескінченного розмаїття смислів, когнітивної складності пізнавальних процесів. Формат накопичення знання та опори на їх усталену номенклатуру, використання „вчорашнього знання” для вирішення проблем сьогодення не відповідає загальним тенденціям розвитку суспільства, що й зумовлює доцільність методологізації змісту та форм підготовки майбутніх фахівців.

Теоретичні засади методологізації сучасної освіти розкрито у наукових працях О. Анисимова, С. Гончаренка,

Л. Гур'є, В. Краєвського, О. Новикова, О. Попова, Г. Щедровицького, П. Щедровицького та ін. Теоретико-методичні засади методологізації професійної підготовки репрезентовано у наукових розвідках А. Архангельського, В. Адольфа, В. Кравцова, І. Степанової та ін.

Методологічні засади концептуалізації розкрито у працях О. Анисимова, О. Кочергина, В. Медведєва, О. Попова, концептуального аналізу – у дослідженнях С. Никанорова, А. Теслинова та ін.

У сучасному науковому дискурсі представники різних наукових галузей звертаються до концептуалізації як важливого інструменту наукового пізнання. Так, в контексті лінгвоконцептології та когнітивної лінгвістики сутнісні ознаки концептуалізації репрезентовано у дослідженнях таких науковців, як Л. Аксютєнкова, С. Аскольдов, С. Воркачов, Н. Єсипенко, В. Іщенко, В. Карасик, Є. Кубрякова, Ю. Степанов, І. Шеїна та ін., процедури концептуалізації соціологічного знання досліджував С. Бистрянцев. Т. Алексеєнко розкриває загальні положення концептуалізації та її значущість для розвитку соціально-педагогічного знання, В. Громова – концептуалізацію педагогічного досвіду, А. Закірова – когнітивні метафори як засіб концептуалізації педагогічного знання, В. Коваленко – логістичний метод концептуалізації професійної підготовки майбутніх викладачів, Н. Захарченко – проблеми концептуалізації історико-педагогічного знання, І. Хоменко – концептуалізацію понятійно-термінологічного апарату сімейної педагогіки. Разом з тим, частотність використання категорій „концепт”, „концептуалізація” в науковому обігу

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

соціогуманітарних наук подекуди створює ілюзію самоочевидності, хоча найчастіше такі наукові розвідки пов'язані переважно із представленням різних підходів до вивчення досліджуваного явища або процесу, розкриття генези теоретичних уявлень щодо предмету наукового пошуку.

У процесі дослідження проблем методологізації професійної підготовки педагогічних та науково-педагогічних працівників актуалізується потреба у визначенні сутнісних характеристик концептуалізації як елементу наукового пізнання та здійсненні концептуалізації досліджуваного феномену.

Мета статті – розкрити сутнісні характеристики концептуалізації як інструменту наукового пізнання, представити результати концептуалізації поняття „методологізація професійної підготовки педагогічних та науково-педагогічних працівників” в єдності онтологічних та операціональних аспектів, відповідних тематичних полів та теоретичних засад.

Аналіз науково-методичної літератури, багаторічного досвіду викладання у вищій школі зумовлює висновок про: недостатній рівень методологічного знання в майбутніх учителів, магістрантів та аспірантів педагогічних спеціальностей, їхню орієнтацію на „рецептурні” приписи педагогічного знання та практики; недостатній рівень володіння методами наукового пізнання, дослідження педагогічних явищ у конкретній ситуації на теоретичному рівні; невміння переводити наукове знання в освітнє; відсутність навичок діяльнісної рефлексії (Г. Щедровицький) тощо. Відповідно провідними механізмами перетворення системи професійної підготовки педагогічних та науково-педагогічних працівників визнаються фундаменталізація, інтелектуалізація, методологізація.

Поняття „методологізація професійної підготовки педагогічних та науково-педагогічних працівників” недостатньо представлено на теоретичному та операціональному рівні, потребує концептуалізації з урахуванням сучасних вимог щодо аналізу конкретної предметної галузі, відповідного дисциплінарного та міждисциплінарного контексту.

Необхідність концептуалізації досліджуваного поняття пов'язана з тим, що

категоріальна структура певної галузі знань є підґрунтям для створення та упровадження відповідної термінології. Досвід практичної діяльності людини, інтеріоризація нею реальної дійсності зумовлює виникнення концептів, які розуміються, як „1) основна одиниця свідомості, складник „колективного підсвідомого”, оперативна змістовна одиниця пам'яті, одиниця ментальних або психічних ресурсів нашої свідомості, „цеглинка” концептуальної системи, яка 2) відображає знання та досвід людини у вигляді „квантів” знання, 3) частково матеріалізується, вербалізується мовними засобами в їх значення, 4) включає істотну долю невербалізованої інформації” [3, с. 90]. У процесі усвідомлення та вербалізації концепти призводять до виникнення понять, а надалі і відповідних термінів.

У словникових виданнях поняття „концептуалізація” представлено як: „процедура введення онтологічних уявлень у накопичений масив емпіричних даних, яка забезпечує теоретичну організацію матеріалу; схема зв'язку понять, які відображають можливі тенденції зміни референтного поля об'єктів, що дозволяє продукувати гіпотези про їх природу і характер взаємозв'язків; спосіб організації роботи мислення, який дозволяє рухатися від первинних теоретичних концептів до все більш абстрактних конструктів, які відображають у граничному допущення, покладені в основу побудови картини бачення досліджуваного сегменту реальності” [5, с. 331].

Т. Алексеєнко розглядає концептуалізацію як „процес систематизації та структурування накопичених у процесі еволюції знань про різні явища у вербалізованому оформленні, інтерпретації образів і тих асоціацій, які вони викликають” [1, с. 67]. Мета концептуалізації – подати уявлення про рівень організації знання, позначити універсум можливих на якийсь момент способів роботи на теоретичному рівні та забезпечити обґрунтування внутрішнього зв'язку концептів і конструктів заданої схеми, запропонувати бачення предметного поля роботи в дослідницькому режимі, а також спроектувати вектор руху дослідника в набутті та організації знання, його узагальненні (абстракції) [Там само]. О. Разумовський визначає концептуалізацію як можливість переходу від емпіричного

опису явища до його зв'язного пояснення як „цілісного знання” [8].

С. Ніканоров наголошує, що концептуалізація предметної галузі передбачає виокремлення предметної галузі, її меж; визначення базових понять, виокремлення термінологічних груп; побудову теорії предметної галузі „як термінальної теорії”, що утворюється процесом конкретизації базисних теорій” [4, с. 33 – 54].

Понятійно-термінологічний простір досліджуваного феномену включає такі поняття, як методологія, методологічне мислення, методологічне знання, методологічні уміння та навички, методологічна рефлексія.

Аналіз наукових джерел (О. Анисимов, О. Новиков, А. Фурман, Г. Щедровицький та ін.) свідчить про суттєву трансформацію сутності поняття „методологія” протягом ХХ – початку ХХІ ст. Так, тривалий час методологія розглядалася, по-перше, як вчення про методи діяльності, що, на думку О. Новикова, обмежувало її предмет аналізом методів, по-друге, виключно в контексті науки, наукової діяльності [6, с. 11, 12]. Постіндустріальний етап розвитку суспільства, глобалізація та інформатизація усіх сфер життєдіяльності людини, зміна ролі науки у суспільстві зумовили потребу у методологізації будь-якої сфери людської діяльності. Поштовхом до розширення меж методології, на думку науковців, слугували оформлення такого наукового напрямку, як системомислєдїяльнісна методологія (О. Анисимов, Ю. Громико, Г. Щедровицький та ін.), утвердження проектно-технологічного типу організаційної культури [6, с. 18]. Оскільки будь-яка діяльність – наукова, виробнича, навчальна, творча тощо – потребує методології, то актуальним постає визначення методології як вчення про організацію діяльності [6, с. 20].

А. Фурман наголошує на таких значеннях поняття „методологія”: 1) вчення про принципи, способи і засоби конструювання, організації, узмістовлення та здійснення теоретичної і практичної діяльності, соціальних та особистісних учинків людини...; 2) система раціональних знань про методи, способи, форми і засоби мислення, діяльності, вчинення, про правила, норми та інструменти філософського, мистецького, наукового, прикладного і

ситуаційного методологування, актуалізація й усвідомлене використання якої уможливорює проблематизацію, нормування, програмування, проектування і творення знаків, схем, норм, приписів, проектів, понять, категорій, рефлексивного знання, а відтак розширює значеннєво-смыслові горизонти свідомості того, хто здійснює це методологування; 3) особлива сфера пізнання, критики, творення і рефлексії, формозмісто́ве наповнення якої становить сукупність принципів і підходів, законів і закономірностей, теорій і концепцій, категорій і понять, схем і моделей здійснення мисленнєво збагаченої діяльності на будь-який виокремлений об'єкт чи зафіксований думкою предмет; 4) окремий світ, методологічного мислення і багаторівневого методологування [9, с. 48].

Важливим є висновок А. Фурмана про те, що „метод входить до структури будь-якої довершеної діяльності – від рефлексивних філософування і теоретизування до суто технічно-виконавської та побутової, й відтак є обов'язковим складником, що забезпечує внутрішню організацію і регуляцію її процесного перебігу за тих чи інших соціокультурних умов” [9, с. 49]. Відтак актуальною постає вимога методологізації усіх сфер життєдіяльності людини, яка „проголошується мегатенденцією сучасної культури” [9, с. 53]. Відповідно, поширення предметного поля методології як вчення про організацію діяльності на контекст професійної підготовки майбутніх фахівців є виправданим і науково доцільним.

Методологічний спосіб мислення та комунікації (А. Фурман) має розглядатися як передумова успішності навчальної та професійної діяльності особистості в умовах посилення когнітивної складності усіх сфер життєдіяльності людини, непередбачуваності, діалогічності та ситуаційної проблемності соціального та професійного життя людини. У зв'язку з цим абсолютної цінності набуває думка Г. Щедровицького, що „суть справи полягає не тільки і не стільки в тому, щоб знати, скільки в тому, щоби оволодіти та оволодіти” [10, с. 407].

Поняття „методологізація” в контексті освітнього простору розглядається як сукупність суперечливих явищ і тенденцій, що проявляють себе на усіх рівнях сучасної освіти, спрямовані на удосконалення

педагогічного процесу за рахунок залучення спеціальних засобів методологічного аналізу діяльності та мислення, форм ігрового моделювання, здатних розвивати професійні якості майбутнього фахівця (Г. Щедровицький). А. Архангельський та М. Архангельська відзначають, що методологізація освіти передбачає: „а) демонстрацію студентам того, як здобувається наукове знання, які методи при цьому використовуються...; б) формування в студентів умінь самостійного отримання невідомого раніше знання, що ґрунтуються на розумінні змістовних та процесуальних особливостей наукового пізнання; в) включення в зміст навчання таких конструктів філософії та методології науки, як „принципи наукового пізнання”, „теоретичний та емпіричний рівні пізнання та ін.” [1, с. 157].

Відповідно до проблематики системомислєдїяльнїсної методології О. Попов пропонує такі характеристики процесу методологізації практик освіти: переорганізація та систематизація знань, системно-структурні описи та симуляція практик, масовізація інтелектуального руху, індивідуалізація освітніх стратегій, проектування оргуправлінських систем [7]. Практика розуміється „як зміна рамок та горизонтів мислення та діяльності в контексті розвитку” (О. Попов). Виокремлюються такі типи практик: практики, пов'язані із зміною систем знання, що транслуються різними каналами; практики, пов'язані із зміною понятійний структур, що безпосередньо організують свідомість у процесах комунікації; практики, що пов'язані із зміною форм соціальної організації знання.

Таким чином, методологізація професійної підготовки педагогічних та науково-педагогічних працівників – це процес та результат залучення спеціальних засобів методологічного аналізу діяльності та мислення, що передбачає орієнтацію змісту та операціональних складників навчального процесу на методологію діяльності як систему науково-пізнавальних евристик, процедурних правил, принципів та прийомів, що складають підґрунтя професійної діяльності фахівця.

Межі досліджуваної предметної галузі

зумовлені нормативними вимогами професійної підготовки педагогічних та науково-педагогічних працівників в системі вищої університетської освіти згідно Національної рамки кваліфікації (кваліфікаційні рівні бакалавра, магістра та доктора наук), змістовними та операціональними складниками загальної методології, методології освіти, методології професійної підготовки (в єдності її інституціональних та позаінституціональних форм – неформальна та інформальна освіта), методології та теорії педагогіки.

Методологізація професійної підготовки має спиратися на такі базові теоретичні ідеї та концепції: ідеї постнекласичної раціональності у науковому пізнанні (В. Стьопін); методологізація освіти (О. Анисимов, Ю. Громико, О. Новиков, Г. Щедровицький та ін.); міждисциплінарний підхід як „метапозиція” дослідницького пошуку, що ґрунтується на взаємодоповненні філософського, соціологічного, психолого-педагогічного знання щодо функцій методології та методологізації в різних сферах життєдіяльності людини; діяльнісна концепція професійної підготовки (В. Давидов, С. Рубінштейн); розуміння як найважливіша категорія професійної підготовки згідно ідей герменевтики (В. Дільтей, М. Хайдеггер, Г. Гадамер, М. Бахтін та ін.); аутопоезіс як основа самодобудови майбутнього фахівця в процесі професійної підготовки (У. Матурана, Ф. Варела); теорії системного та концептуального мислення (І. Блауберг, Дж. Гараєдаги, Дж. О'Коннор, І. Макдермотт, В. Садовський, А. Теслинов, Е.Юдін та ін.); теорії загальної та педагогічної праксеології (І. Колесникова, Т. Котарбинський); єдність та взаємозумовленість фундаментальності теоретичної та практико-зорієнтованої підготовки; єдність епістемологічних засад методології педагогіки (філософія пізнання педагогічної дійсності) та практики педагогічної реальності; феноменологічний підхід у пізнанні педагогічної дійсності (О. Бермус, Г.Звенигородська, В.Кебуладзе, Т. Корнеєнко та ін.) тощо.

На операціональному рівні доцільно виокремити методологізацію змісту та методологізацію технологій професійної підготовки майбутніх педагогічних та науково-педагогічних працівників.

Необхідність методологізації змісту професійної підготовки майбутніх педагогічних та науково-педагогічних працівників пов'язана із тим, що, по-перше, предметне знання має розглядатися не як стала конструкція, а згідно положень синергетики як процес, становлення, по-друге, посередником між студентом та предметною галуззю є наука. Відповідно тематичне поле методологізації змісту професійної підготовки включає такі поняття, як „предмет діяльності”, „наука”, „предмет науки”, „предмет навчальної дисципліни”, „поняття”, „об'єкт”, „предмет пізнавальної діяльності”, „образ світу”, „предмет практичної діяльності” та ін. Слід визнати необхідність створення цілісної логіко-понятійної основи навчальних курсів на засадах методології пізнавальної діяльності. Особливого значення набуває навчання навичок дефінування, формулювання визначень понять (остенсивні, родовидові, генетичні) як надпредметних професійних умінь та навичок.

Необхідність теоретичного складника професійної підготовки зумовлена принциповими властивостями теорії, яка дозволяє ефективно використовувати стандартні типи дій і, що найважливіше, трансформувати або зовсім відмовлятися від них залежно від ситуації, що змінюється. Таким чином, теорія виконує функції критичного осмислення явищ навколишньої дійсності, стимулює інтерпретативний підхід до професійних функцій. Негативна конотація поняття „теоретизування” в дискурсі освітнього простору вищої школи, як правило, пов'язана із традиційними формами організації навчального процесу, що ґрунтується на прискіпшівому вивченні досвіду минулих поколінь, догматичному сприйнятті певних наукових суджень. Однак, саме такий рівень навчання слід визнати найбільш непродуктивним, оскільки він не дозволяє майбутньому фахівцю піднятися до рівня теоретизування як

важливого складника концептуалізації. Одним із шляхів подолання зазначеного протиріччя, на нашу думку, є опора на теоретичне знання, що представлено у дискурсній формі, оскільки будь-який дискурс має значення виключно у певному контексті, певній проблемній ситуації. Разом з тим, слід відзначити, що теоретизування має бути ціннісно-орієнтованим, що повністю відповідає сучасним засадам постнекласичного етапу розвитку наукового знання.

Методологізація технологій професійної підготовки безпосередньо пов'язана із діяльнісним контекстом професійного та особистісного становлення майбутніх фахівців та передбачає вербально-логічну, візуально-схематизовану експлікацію предметної галузі на основі дерева понять, залучення майбутніх фахівців до різних форм практико зорієнтованої діяльності, моделювання контексту майбутньої професійної діяльності. При цьому принципового значення набуває трансформація логіки репрезентації навчального знання, яка традиційно здійснюється за схемою „від експлікації теоретичного предметного знання, створення понятійно-категоріального базису предметної галузі – до використання набутих знань на практиці”. Недоліки такої логіки опанування професійно-педагогічним знанням пов'язані, насамперед, із трансляцією готового знання, необхідність якого не зумовлена внутрішньою потребою та усвідомленням розриву між сферою „знання” та „незнання”, а також із тим, що пізнання понятійного дискурсу передую практичній інтерпретації.

Згідно положень когнітивної психології та педагогіки, конструктивістського підходу у соціогуманітарному пізнанні першою сходинкою у складному перебігу входження у світ професійного педагогічного знання та практики має стати проблематизація педагогічної реальності, створення ситуації запитування і на цьому підґрунті вибудова логіки „від сприйняття до образу, а далі – до наукового поняття”. При цьому принциповим моментом слід визнати існування в майбутніх учителів неявного, фонового педагогічного знання внаслідок досвіду шкільного навчання, сімейного виховання, трансляції педагогічного досвіду у творах

художньої літератури, кіномистецтва тощо.

Елементами методологізації технологій професійної підготовки є, по-перше, навчання умінь та навичок цілепокладання, проблематизації педагогічної реальності, ідеалізації, концептуалізації, прогнозування, запитування, модифікації проблемної ситуації в пізнавальну задачу, по-друге, консультування на засадах партисипативного підходу (співучасть у формулюванні цілей, форм та методів професійної підготовки), орієнтація на електронні навчальні комплекси з акцентом на структурно-логічну схематизацію та візуалізацію.

Таким чином, в умовах надшвидкого розвитку інформаційного простору, підвищення когнітивної складності усіх сфер життєдіяльності людини зростає цінність пізнавальних процесів, що призводять до синтезу, продукування нового знання, а також цінність методологічної оснащеності професійної діяльності. Принципового значення набуває взаємозв'язок та взаємодоповнюваність (комплементарність) предметного та надпредметного знання, використання універсальних механізмів методологічної рефлексії, технологій науково-педагогічної творчості, що складає підґрунтя методологізації професійної підготовки педагогічних та науково-педагогічних працівників.

Перспективи подальшого дослідження пов'язані із розробкою структурно-функціональної моделі методологізації професійної підготовки педагогічних та науково-педагогічних працівників в умовах неперервної освіти.

Література

1. **Алексєєнко Т. Ф.** Роль концептуалізації в розвитку соціально-педагогічного знання / Т. Ф. Алексєєнко // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2013. – № 4. – С. 66 – 71.
2. **Архангельская М.** „Методологизация” как элемент профессионального образования / М. Архангельская, А. Архангельский, М. Коротяева // Высшее образование в России. – 2006. – № 9. – С. 156 – 157.

3. **Краткий словарь когнитивных терминов** / Е. С. Кубрякова, В. З. Демьянков, Ю. Г. Панкрац, Л. Г. Лузина. – М. : МГУ, 1996. – 245 с.

4. **Никаноров С. П.** Концептуализация предметных областей / С. П. Никаноров. – М. : Концепт, 2009. – 268 с.

5. **Новейший философский словарь** / сост. А. А. Грицанов. – Мн. : Изд. В. М. Скаун, 1998. – 896 с.

6. **Новиков А. М.** Методология / А. М. Новиков, Д. А. Новиков. – М. : СИНТЕГ, 2007. – 668 с.

7. **Попов А. А.** Практическое мышление и методологизация современных практик образования: Доклад и дискуссия / А. А. Попов // Чтения памяти Г. П. Щедровицкого 2010 года. Понятие практики и претензии на практичность мышления в Московском методологическом кружке ; под ред. В. Г. Марача. – М. : Некоммерческий научный фонд Институт развития им. Г. П. Щедровицкого, 2011. – 336 с.

8. **Разумовский О. С.** Логика концептуализации и теоретизации в контексте развития теории / О. С. Разумовский // Концептуализация и смысл. – Новосибирск, 1990. – С. 163 – 174.

9. **Фурман А. В.** Світ методології / А. В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2015. – № 2. – С. 47 – 60.

10. **Щедровицкий Г. П.** Философия. Наука. Методология / Г. П. Щедровицкий. – М. : Шк. культ, политики, 1997. – 656 с.

Бутенко Л. Л. Концептуалізація поняття „методологізація професійної підготовки педагогічних та науково-педагогічних працівників”

У статті розкрито особливості концептуалізації як процесу розвитку уявлень про реальність, що пізнається, поглиблення й розширення змісту та обсягу понять у процесі наукового пошуку. Схарактеризовано принципи, рівні і основні процедури концептуалізації в контексті комплексного аналізу категоріально-термінологічних і функціональних аспектів предмету дослідження. Обґрунтовано значущість контекстуальності як найважливішої умови концептуалізації в науковому дослідженні.

На основі сучасних підходів до здійснення концептуалізації, сутнісних характеристик понять „методологія”, „професійна підготовка”, „методологізація” розкрито онтологічні та операціональні характеристики поняття „методологізація професійної підготовки педагогічних і науково-педагогічних працівників”, теоретичні засади дослідження методологізації як результату, процесу та принципу професійної підготовки. З урахуванням когнітивного і контекстно-зорієнтованого підходів до концептуалізації представлено такі компоненти досліджуваного феномену, як методологізація змісту, методологізація технологій професійної підготовки педагогічних і науково-педагогічних працівників.

Ключові слова: концептуалізація, методологія, методологізація, професійна підготовка, методологізація професійної підготовки.

Бутенко Л. Л. Концептуализация понятия „методологизация профессиональной подготовки педагогических и научно-педагогических работников

В статье раскрыты особенности концептуализации как процесса развития представлений о познаваемой реальности, углубления и расширения содержания и объема понятий в процессе научного поиска. Охарактеризованы принципы, уровни и основные процедуры концептуализации в контексте комплексного анализа категориально-терминологических и функциональных аспектов предмета исследования. Обоснована значимость контекстуальности как важнейшего условия концептуализации в научном исследовании.

На основе современных подходов к осуществлению концептуализации, сущностных характеристик понятий „методология”, „профессиональная подготовка”, „методологизация” раскрыты онтологические и операциональные характеристики понятия „методологизация профессиональной подготовки педагогических и научно-педагогических работников”, теоретические основы исследования методологизации как результата, процесса и принципа профессиональной подготовки. С учетом когнитивного и контекстно-ориентированного подходов к концептуализации

представлены такие компоненты исследуемого феномена, как методологизация содержания, методологизация технологий профессиональной подготовки педагогических и научно-педагогических работников.

Ключевые слова: концептуализация, методология, методологизация, профессиональная подготовка, методологизация профессиональной подготовки.

Butenko L. L. Conceptualisation of concept „Methodologisation of vocational training of pedagogical and scientific-pedagogical workers”

In the article the features of conceptualisation as the process of development of representations about a cognizable reality, deepening and expansions of the maintenance and volume of concepts in the course of scientific search are opened. Principles, levels and the basic procedures of conceptualisation in the context of the complex analysis of category – terminological and functional aspects of an object of research are characterised. The importance of contextualisation as the major condition of conceptualisation in scientific research is proved.

On the basis of modern approaches to realisation of conceptualisation, intrinsic characteristics of concepts „methodology”, „vocational training”, „methodologisation” ontologic and operational characteristics of concept „methodologisation of vocational training of pedagogical and scientific-pedagogical workers”, theoretical bases of research methodologisation as result, process and a vocational training principle are opened. With the account of cognitive and the contextually-focused approaches to conceptualisation such components of an investigated phenomenon, as methodologisation of maintenances, methodologisation of technologies of vocational training of pedagogical and scientific-pedagogical workers are presented.

Keywords: conceptualisation, methodology, methodologisation, vocational training, methodologisation of vocational training.

Стаття надійшла до редакції 14.03.2016 р.

Прийнято до друку 20.05.2016 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Ваховський Л.Ц.